

Loris Benassi

SPORTSKO-REKREACIJSKI CENTRI RESORTA ZELENA LAGUNA KRAJ POREČA

1. UVOD

Plava laguna dioničko je društvo za ugostiteljstvo i turizam sa sjedištem u Poreču. Na području Porečke rivijere raspolaže s 12 hotela, 8 apartmanskih naselja, 4 autokampova i 2 marine za nautičare. Svi objekti kategorizirani su od dvije do četiri zvjezdice i u svakom trenutku mogu primiti 21065 gostiju. Na kraju kalendarske 2014. godine društvo je zapošljavalo 825 radnika, a tijekom turističke sezone primi još oko 600 sezonaca od kojih neki u radnom odnosu ostanu i sedam mjeseci. Prošlu godinu društvo je ostvarilo 2,247 milijuna noćenja te poslovne prihode u visini od 482,3 milijuna kuna, od čega je dobit prije oporezivanja iznosila 90,9 milijuna kuna. Društvo nema financijskog duga i sve obveze prema dobavljačima podmiruje sukladno dogovorenim rokovima. Većinski je vlasnik Plave lagune Grupacija Lukšić koja posjeduje većinski paket dionica od preko 80% vlasničkog udjela. Od samog osnutka 1957. godine poduzeće Plava laguna odabralo je razvojnu orijentaciju na masovni turizam u kojem će dominirati ponuda sporta i sportske rekreacije (Vuković, 2007). Prvi sportski centar u današnjem resortu Zelena laguna nazvan „Parentium“ osnovan je 1965. godine u uvali Molindrio južno od Poreča. Njemu su gravitirali gosti iz tadašnjeg turističkog naselja Zelena laguna i obilovao je ponudom sportova na moru. Tih se godina ulagalo znatna sredstva, osim u rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih objekata, u izgradnju sportskih terena i nabavku sportske opreme (PL d.d. Poreč, 1997). U osnovi kako se koji novi smještajni objekt izgradio uz njega je napravljen i sportski centar sa specifičnom ponudom ovisno o lokaciji istog. Plava laguna je u ono vrijeme bila bez sumnje uzor mnogim ugostiteljsko-turističkim poduzećima koji su stidljivo u svojim sredinama počeli razvijati takvu vrstu ponude.

Sadržaje sporta u turističkoj ponudi možemo podijeliti na: a) sadržaje koje nudimo u vidu najma rekvizita za more, kopno i plažu (sandoline, motorni čamci, bicikle, stolni tenis, mali golf, ležaljke i sl.), b) sadržaje koji privlače organizirane sportske grupe (sportske dvorane, tenis tereni, prirodni uvjeti i sl.) i c) sadržaji atrakcije, *eventa-trenda* (promjenjiva kategorija koja ovisi o vremenskom trajanju pojedinog trenda), koji trenutno vlada na turističkom tržištu kao i (su)organizacija sportskih događaja i manifestacija. Takve usluge turisti nalaze u okviru samih smještajnih objekata i u posebno organiziranim sportskim centrima u zonama veće koncentracije

smještajnih kapaciteta. Svi već navedeni faktori, a i sam razvoj ponude sportskih aktivnosti uvjetuju izgled, način i smjernice rada kako turističke destinacije, tako i sportskog centra kao osnovne jedinice sportske ponude u samoj destinaciji.

Sportski je centar mjesto predviđeno za pružanje usluga najma sportskih rekvizita i sadržaja kao i pružanje usluga obuke pojedinih sportskih disciplina i vještina, a u svrhu zadovoljenja sportskih i rekreacijskih potreba gostiju kao i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena. Poslovi i usluge koje se najčešće obavljaju u sportskom centru su: najam sportskih rekvizita, pružanje sportskih usluga, informiranje i obavještavanje posjetitelja, točka okupljanja u svrhu provođenja programa sporta i animacije, obavljanje manjih servisnih usluga i drugo. Važan element koji čini identitet sportskog centra njegova je slika (*image*) u što podrazumijevamo vanjski izgled centra i njegovu atraktivnost, uređenost, funkcionalnost – organizacija rada i fleksibilnost – prilagodljivost zahtjevima gostiju te djelatnike pri sportskom centru i njihova znanja, želja i motiviranost za rad, radna odjeća i izgled samih djelatnika.

2. REZULTATI I RASPRAVA

Sportsko-rekreacijski centar Društva Plave lagune možemo podijeliti na podcentre u najmu i one koji pripadaju profitnoj jedinici (PJ) Laguna sport. Od ukupno 20 centara samo ih je dvoje pod izravnim upravljanjem Laguna sporta, a ostalih 18 su u najmu na prosječan period od četiri godine. Svi sportski centri u najmu locirani su neposredno uz more na dok su ostala dva uvučena nekoliko stotina metara na kopnu. Potonja dva sportska centra zbog svojih objekata i specifične ponude kojima raspolažu nisu iz praktičnih i funkcionalnih razloga locirani pored mora. Danas zahvaljujući planskoj politici menadžmenta društva nema hotela, apartmanskog naselja ili autokampa u čijoj se neposrednoj blizini ne nalazi barem jedan sportski centar. Većina njih prema mjestu provođenja u svojoj ponudi nudi usluge na kopnu i na moru. U manjem broju postoje i oni s isključivo ponudom vezanom uz aktivnosti na moru ili na kopnu.

Resort Zelena laguna najveće je turističko naselje društva Plava laguna koje se nalazi 5 km južno od Poreča i prostire na 180 hektara te predstavlja pravi grad u malom. Ukupni smještajni kapacitet iznosi 13826 osoba ili 65% od ukupnog kapaciteta društva na području Poreča. Danas na području resorta djeluje deset sportskih centara od kojih osam u najmu. Sportski centar Molindrio smješten je u istoimenoj uvali prirodno zaštićenoj od vremenskih neprilika ispod hotela Laguna Molindrio (4 zvjezdice). Posebnost je centra žičara za skijanje na moru (*ski lift*) jedina na Porečkoj rivieri. Osim *ski lifta* centar posjeduje četiri teniska terena s tenisom podlogom. U centru su stalno zaposlena tri djelatnika, a još dvoje u vrijeme turističke sezone koja počinje za Uskrs i traje do konca rujna. Jedan od najmanjih sportskih centara

u Zelenoj laguni, Villa Romana nalazi se na plaži hotela Parentium (4 zvjezdice) i nudi rekvizite i sadržaje vezane za plažu i aktivnosti na moru (ležaljke, suncobrane i vodene bicikle). Dobio je naziv po starim rimskim vilama čiji ostaci i danas krase okoliš plaže i centra. Tijekom tri i pol mjeseca koliko je otvoren sezonski radi jedan djelatnik. U uvali Šešula na centralnom dijelu turističkog naselja smjestio se sportski centar Lotosi s bogatom ponudom sadržaja za more. Pored brojnih motornih čamaca, daski za jedrenje, vodenih bicikla, sandolina i više klasa jedrilica u centru imaju zračnu streljanu i 9 stolova za stolni tenis (pod rasvjetom) te brdske bicikle. Ukupno je zaposleno četiri djelatnika od kojih samo jedan stalan. Centru koji je otvoren od Uskrsa do konca rujna gravitiraju hotel Laguna Albatros (4 zvjezdice), kompleks četiri hotela Plavi, Zorna, Laguna Gran Vista i Laguna Istra (3 zvjezdice) i apartmansko naselje Astra (2 zvjezdice). Na plažama ispod Delfina (2 zvjezdice), najvećeg hotela na našoj obali locirana su dva sportska centra Delfin 1 i Delfin 2. U prvom se od sadržaja na kopnu nude zračna streljana, bicikle, mali golf i baterija od 5 stolova za stolni tenis, a za more vodene bicikle, sandoline, motorni čamci, skuteri za more (*jet ski*) i ležaljke. Delfin 2 je isključivo „vodeni“ centar s dva velika tobogana, vodenim biciklima, sandolinama i ležaljka. Oba centra zapošljavaju od otvaranja za vrijeme Uskrsa do zatvaranja u rujnu četiri djelatnika, tri sezonska i jednog stalnog. Na južnoj strani Zelene lagune smjestila su se dva autokampa u kojima također od Uskršnjih blagdana do početka listopada rade tri sportska centra. U autokampu Zelena laguna (4 zvjezdice) istoimenim centrom dominira sportska lučica sa 140 vezova (u kojoj nema spavanja, struje i vode). Tu su od ponude za more još motorni čamci (do 5 konjskih snaga) i vodeni bicikli, a na kopnu mali golf, bicikle i stolovi za stolni tenis. Jedan je djelatnik zaposlen za stalno, a drugi kao sezonac. Dva centra nalaze se u autokampu Bijela uvala (4 zvjezdice). Geografski najjužniji centar resorta Zelene lagune osim malog golfa, bazira svoju ponudu na moru. U maloj sportskoj lučici s 80 vezova nalazi se dizalica za barke i čamce. Od ponude za more još nudi vodene bicikle i motorne čamce. Drugi sportski centar je pretežno „kopneni“ s ponudom tenisa na četiri terena, malim golfom i biciklima, a od sadržaja na moru ima vodene bicikle i sandoline. Oba centra otvorena su od Uskrsa do početka listopada i zapošljavaju dva stalna i dva sezonska djelatnika.

Na ulazu u resort iz pravca Poreča također se nalazi i golf vježbalište kojim upravlja Golf Club Parentium iz Poreča. Vježbalište koje je otvoreno tijekom cijele godine, nudi atraktivno pucalište za dugu igru do 330 m² obilježeno zastavicama, oznakama za udaljenost i košarama za vježbu, *pitching green* od 120 m² za vježbanje kratke igre (umjetna trava), *putting green* od 300 m² s 18 zastavica (umjetna trava), najam opreme za golf i školu golfa.

Plava laguna trajno vodi brigu o hortikulturnom uređenju cjelokupnog prostora i zaštiti okoliša. U prilog tome ne čudi devet plavih zastava na njihovim plažama i

jedna u marini Parentium. Na području resorta Zelene lagune nalazi se čak sedam sportskih centara na čijim plažama vijori plava zastava (Villa Romana, Lotosi, Delfin 1, Delfin 2, AK Zelena laguna, AK Bijela uvala 1 i AK Bijela uvala 2). Plava zastava simbol je očuvanog okoliša i pažnje koju čovjek posvećuje prirodi kao i sigurnosti kupanja te boravka na plaži, a kao međunarodna ekološka nagrada dodjeljuje se plažama i marinama.

Jedina dva sportska centra Plave lagune koji nisu u najmu nalaze se u resortu Zelena laguna u okolini hotela Laguna Albatros (4 zvjezdice). Zbog sportskih objekata i široke lepeze sadržaja koje nude svojim posjetiteljima u znatnoj mjeri doprinose potpunosti smještajnih kapaciteta posebno u zimskim mjesecima, predsezoni i posezoni. Upravo je to jedan od glavnih razloga zbog kojih je Društvo Plava laguna spomenute centre ostavila pod svojim neposrednim upravljanjem i permanentno ulaže u njihov razvoj. Prema Bartoluciju i sur. (2013) dosadašnja iskustva u Hrvatskoj, posebno u Istri, kao i u drugim razvijenim receptivnim turističkim zemljama pokazala su da ulaganje u razvoj sportskog turizma pridonosi unapređenju ukupne kvalitete turizma. Svaki sportski centar (obračunska jedinica) ima svoga voditelja koji je podređen direktoru profitne jedinice Laguna sport.

U današnjem ustrojstvu Društva Profitni centar Sport ne djeluje kao samostalan već zajedno s profitnim jedinicama Hortikultura i Praonica čini PC Sport i pomoćne djelatnosti kojim upravlja direktor sektora za operacije. Direktor PJ Laguna sport viši je organizator sportske rekreacije (VI/1 stupnja), koji najkasnije do srpnja tekuće godine predaje direktoru PC plan nabavke potrebne opreme i sitnog inventara, a u suradnji s ostalim direktorima PJ i direktorom operacija donose prijedlog proračuna do konca listopada. Prošle godine direktni trošak (bez prevaljenih troškova) PJ Laguna sport iznosio je 5.976 tisuća kuna, dok su poslovni rashodi Društva iznosili 375.753 tisuća kuna. Profitna jedinica Laguna sport funkcionira na način da pored direktnih prihoda od sportskih usluga i prihoda od operativnog najma imovine, ubire prihode i od tzv. paušala od svih ugostiteljskih profitnih centara za usluge pripreme raznih sportskih manifestacija, a gdje se direktni benefiti ne ostvaruju. Od najma 18 svojih sportskih centra prošle godine profitna jedinica je prihodovala 1.800 tisuća kuna, a od tzv. paušala približno 4 milijuna kuna. Godišnji prihod Laguna sporta od svojih obračunskih jedinica Albatros i Dvorana/nogometni centar u 2014. godini iznosio je 1.250 tisuća kuna, od čega 1.176 tisuća kuna ukupnog prometa od sportskih usluga. Ukupni prihod PJ Laguna sport za 2014. godinu iznosio je 7.155 tisuću kuna što u ukupnom godišnjem prihodu Društva koji iznosi 420.900 tisuća kuna predstavlja oko 1,7%.

Sportski centar Albatros u svojoj ponudi raspolaže s 18 teniskih terena s tenisit podlogom, teniskim zidom, baterijom od 8 stolova za stolni tenis, malim golfom, košarkaškim i odbojkaškim igralištem na kolor set podlozi, velikim igralištem za

3 teniska terena ili 2 za mali nogomet (rukometa), također na kolor set podlozi i bočalištem s 4 joga. Cijeli kompleks terena pokriven je reflektorima što u sezoni omogućuje radno vrijeme do 23:00 sata. Centar godišnje radi 210 dana u kontinuitetu, od početka travnja do konca listopada. Radno vrijeme u predsezoni i posezoni je od 8:00 do 19:00 sati, a tijekom lipnja, srpnja i kolovoza otvoren je od 8:00 do 23:00 sata. U sportskom centru zaposleno je četiri djelatnika kojima upravlja voditelj istog (ima srednju školu IV stupnja), tu su još dva blagajnika i jedan radnik na sportu. Za potrebe škole tenisa centar koristi usluge vanjskih suradnika. Na teniskim terenima centra Kineziološki fakultet iz Zagreba svaku godinu provodi praktičnu nastavu iz tenisa. U turističkoj sezoni centar organizira za svoje goste mnogobrojne vikend turnire, posebno za veteranke i veterane. Zbog svoje lokacije u samom središtu turističkog naselja i niza sadržaja s kojima raspolaže koriste ga brojni turisti iz šire okolice i lokalno stanovništvo.

Nogometna igralištima zajedno s Dvoranom Intersport predstavljaju najveći sportski centar na Porečkoj rivijeri u turističkim naseljima. Na nogometnom centru u prirodnom okruženju, nalaze se tri igrališta s prirodnom travom dimenzija 105 x 65 m, jedno igralište s umjetnom podlogom (travom prve generacije), poligon za trening vratara, mala trim staza i četiri montažne svlačionice sa sanitarijama. Igralište s umjetnom travom na kojem se osim nogometa može igrati i hokej na travi te susjedna dva igrališta pokrivena su reflektorima. U sezoni na igralištu s umjetnom travom u organizaciji sportskog centra, igraju se vrlo posjećeni otvoreni „ponoćni“ turniri u malom nogometu. Kako u prošlosti tako i danas igrališta se koriste za pripreme, treninge i utakmice domaćih i inozemnih momčadi. Zbog pogodnih klimatskih uvjeta i kvalitete igrališta posebno su posjećena u vrijeme zimskih priprema nogometaša. Vrijedi spomenuti kako je nogometni centar bio domaćim Hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji u pripremama pred odlazak na Svjetsko nogometno prvenstvo u Francuskoj na kojem su „vatreni“ osvojili treće mjesto. Osim za potrebe nogometa, igrališta su često i poprišta natjecanja ostalih sportova, radničkih i drugih sportskih igara. Među inim treba istaknuti Svjetski kup u streličarstvu koji u Poreč za tu priliku dovede najbolje svjetske streličare u muškoj i ženskoj konkurenciji.

Dvorana Intersport centra najveći je turistički sportski objekt u Plavoj laguni, a vjerojatno i među svim hotelijersko-turističkim poduzećima na našoj obali. U dvorani se nalaze dva polivalentna terena, centralni (od 1452 m², dimenzija 33 x 44) s tribinama za 850 sjedećih mjesta i pomoćni bez tribina (od 1056 m², dimenzija 24 x 44), četiri prostorije (male dvorane) za *squash* i teretana. Od pratećih prostorija ima šest prostranih svlačionica, sanitarije, uredske prostorije u kojima je sjedište Profitne jedinice Laguna sport, recepcija i ugostiteljski lokal. Osim direktora PJ koji u Dvorani ima svoj ured, u sportskom centru radi voditelj po struci kineziolog, dva domara, kućni majstor, radnik na sportu i čistačica. Svi djelatnici Laguna sporta zaposleni

su na ugovoru o radu i tijekom turističke sezone u centrima ne zapošljavaju dodatno sezonsko osoblje. Sportski centar Dvorana/nogometni tereni unazad dvije godine zatvoren je tijekom zimskih mjeseci, radno vrijeme za organizirane grupe je po potrebi od 8:00 sati, a za ostale korisnike od 15:00 do 22:00 sata. Kao i nogometni dio centra tako i dvorana poprište je niza cjelogodišnjih sportskih i društvenih manifestacija. Zadnjih godina u dvorani se pripremaju domaće i strane momčadi, ekipe i individualni sportaši iz niza dvoranskih sportova. U njoj se održavaju prvenstva i turniri od lokalnog do europskog, a ponekad i svjetskog ranga. Samo u zadnjih pet godina dvorana je bila domaćin Svjetskom veteranskom prvenstvu u mačevanju, Europskom prvenstvu u mačevanju za kadete i juniore, Svjetskom juniorskom prvenstvu u Tae Kwon Do-u (po WTF verziji), Svjetskom prvenstvu liječnika i liječničkog osoblja u dvoranskim sportovima (odbojka, košarka...) te Svjetskom mastersu u plesu. Prošle godine u ukupnom udjelu korisnika dvorane, strani turisti participirali su s 54%, domaći turisti s 36% i lokalno stanovništvo s 10%.

Preko sektora prodaje Društva Plave lagune vrše se sve rezervacije za korisnike grupnih i alotmanskih sportskih usluga. Alotman kanali prodaje posebno su zastupljeni u popunjavanju teniskih terena SC Albatros u predsezoni i posezoni, a grupni za usluge nogometnih terena i dvorane. Individualni korisnici za potrebe svojih usluga neposredno kontaktiraju djelatnike na blagajnama sportskih centra.

Laguna sport u samostalnoj režiji organizira skromnija natjecanja (npr. teniske turnire, „ponoćne“ malonogometne turnire, turnire u odbojci na pijesku...) za potrebe gostiju u objektima svih triju resorta Plave lagune, za ostale zahtjevnije manifestacije organizaciju prepušta specijaliziranim tvrtkama ili sportskim udrugama-savezima. U ponekim slučajevima i organizacijski međusobno surađuje u podjeli poslova, najčešće radom svojih djelatnika na održavanju sportskih objekata. Prilikom održavanja sportskih događaja prvenstveni interes PJ Laguna sport i općenito Društvo Plava laguna vidi u popunjenosti svojih smještajnih kapaciteta od aktivnih i pasivnih sudionika istog. Održavanje sportskih objekata kojima upravlja Laguna sport u većini slučajeva prepušta se specijaliziranim tvrtkama ili obrtima, a u samostalnoj režiji rješavaju samo sitne popravke poput konzerviranja terena u mrtvoj sezoni, farbanje zaštitnih ograda, sitni popravci rekvizita i pomagala i drugo. Poseban slučaj u sportskoj ponudi su odbojkaški tereni na pijesku. Oni u organizaciji Profitnog centra ne pripadaju sportskim centrima već objektima u čijoj se neposrednoj blizini nalaze (hotelu, kampu...). Profitna jedinica Hortikultura zadužena je oko uređenja terena (okopavanja, zalijevanja, opskrbe pijeskom...), a objekti za postavljanje i održavanje mrežica i linija na terenu. Svim djelatnicima PJ Laguna sport, Društvo Plava laguna prema potrebama organizira stručna usavršavanja na raznim poljima. Ovisno o opisu posla djelatnici odlaze na stručna putovanja, posjećuju prigodne sajmove, pohađaju tečajeve stranih jezika i dodatnu edukaciju stručnih profila.

3. ZAKLJUČAK

Brojno stanje sportsko-rekreacijskih centra u resortu Zelena laguna je na zavidnoj razini. U širokoj lepezi usluga koje centri pružaju mogu zadovoljiti različite korisnike, od građana i turista rekreativaca do vrhunskih sportaša i sportskih klubova. Zahvaljujući sportskim objektima i drugim sadržajima te vrlo dobrim klimatskim uvjetima tijekom cijele godine, gospodarstvu Poreštine omogućuju prilična financijska sredstva. U turističkoj ponudi Društva Plave lagune sportsko-rekreacijski turizam zauzima značajno mjesto. Osim neposrednih učinaka ostvarenih prodajom usluga poglavito u glavnoj sezoni, specijalizirani centri (teniski, nogometni, sportska dvorana i ski lift) u znatnoj mjeri doprinose produljenju turističke sezone. Naime, zahvaljujući njihovoj ponudi brojni smještajni kapaciteti otvoreni su u predsezoni i posezoni, a neki i cijele godine.

Prema subjektivnoj procjeni posljednjih desetak godina primjetna je stagnacija pa i određeni pad u kvaliteti sportsko-rekreacijskog turizma. Iako bitni preduvjeti poput povijesnih, prostornih, materijalnih i klimatskih već postoje, očito nedostaje jasna strategija dugoročnog planskog razvoja. Ukoliko resort Zelena laguna želi i dalje ostati sportsko-turistička destinacija potrebne su značajne promjene. Među inima, ulogu marketinga podići na višu razinu od postojeće, posebno sportski proizvod i promociju sportskog proizvoda kao dijelove elemenata marketing *mix*-a sportsko-rekreacijskog turizma. Nadalje, zapošljavati stručne kadrove na svim razinama, od upravljačkih struktura do djelatnika u sportskim centrima koji će biti nositelji kreativnih vrijednosti u ponudi usluga i sadržaja. Podizanje kvalitete nemoguće je ostvariti bez temeljite rekonstrukcije postojećih sportskih objekata i obnove sportsko-rekreacijske opreme i rekvizita. Većina objekata izgrađenih prije tridesetak i više godina, posebno centri na moru samo su kozmetički obnavljani i vape za uređenjem koje će zadovoljiti suvremenim zahtjevima turističkog tržišta. Jedan od sportova koji bi sigurno zadovoljio određenu populaciju turističkog tržišta je golf. Na Poreštini još uvijek ne postoji pravo golf igralište s potrebnim popratnim sadržajima i tu činjenicu za dobrobit turizma Poreštine i cijele Istre treba u što kraćem periodu promijeniti. S obzirom da je Poreč jedini grad član Hrvatske olimpijske obitelji, očekuje se da u narednom razdoblju resort Zelena laguna uz ostale lokalitete na Poreštini u većoj mjeri od dosadašnje, kao domaćini participiraju prilikom priprema i drugih aktivnosti sportovima članovima Hrvatskog olimpijskog odbora.

4. LITERATURA

1. Bartoluci, M., Škorić, S. i Šindilj, M. (2013). Modeli organizacije i kvaliteta sportsko-rekreacijskog turizma u Istri. U: Findak, V. (ur.): *Zbornik radova 22. ljetne škole kineziologa Republike Hrvatske*, Poreč 25. – 29. lipanj, 86-92. Hrvatska: Zagreb, Hrvatski kineziološki savez.
2. Internet stranica: www.plavalaguna.hr (skinuto s mreže u ožujku 2015.)
3. Plava laguna – *godišnji izvještaj (prema privremenim podacima) 2014*.
4. Plava laguna d.d. Poreč (1997). *Plava laguna 1957. – 1997. Kronologija uspjeha*. Plava laguna, Poreč.
5. Vuković, B. (2007). *Plava laguna 1957. – 2007*. Plava laguna, Poreč.